

१. धर्मसन्ततिपञ्चो

१. राजा आह—“भन्ते नागसेन, यो उप्पज्जति सो एव सो, उदाहु अब्बो” ति ?
थेरो आह— “न च सो, न च अब्बो” ति।
“ओपम्मं करोही” ति।

“तं किं मञ्जसि, महाराज, यदा त्वं दहरो तरुणो मन्दो उत्तानसेय्यको अहोसि, सो एव त्वं एतरहि महन्तो” ति? “न हि, भन्ते! अञ्जो सो दहरो तरुणो मन्दो उत्तानसेय्यको अहोसि, अञ्जो अहं एतरहि महन्तो” ति। “एवं सन्ते खो, महाराज, माता ति पि न भविस्सति, पिता ति पि न भविस्सति, आचरियो ति पि न भविस्सति, सिप्पवा ति पि न भविस्सति, सीलवा ति पि न भविस्सति, पञ्जवा ति पि न भविस्सति। किं नु खो, महाराज, अञ्जा येव कललस्स माता, अञ्जा अब्बुदस्स माता; अञ्जा पेसिया माता, अञ्जा घनस्स माता; अञ्जा खुद्दकस्स माता, अञ्जा महन्तस्स माता; अञ्जो सिप्पं सिक्खति, अञ्जो सिक्खितो भवति; अञ्जो पापकम्मं करोति, अञ्जस्स हत्थपादा छिज्जन्ती” ति? “न हि, भन्ते! त्वं पन, भन्ते, एवं वुत्ते किं वदेय्यासी” ति? थेरो आह—“अहञ्जेव खो, महाराज, दहरो अहोसिं तरुणो मन्दो उत्तानसेय्यको, अहञ्जेव एतरहि महन्तो; इममेव कायं निस्साय सब्बे ते एकसङ्घहिता” ति। (१)

“भिय्यो ओपम्मं करोही” ति।

“यथा महाराज, कोचिदेव पुरिसो पदीपेय्य। किं सो सब्बरत्तिं पदीपेय्या” ति? “आम, भन्ते, सब्बरत्तिं पदीपेय्या” ति। “किं नु खो, महाराज, या पुरिमे यामे अच्च, सा मज्जिमे यामे अच्ची” ति? “न हि, भन्ते” ति। “या मज्जिमे यामे अच्च, सा पच्छिमे यामे अच्ची” ति? “न हि, भन्ते” ति। “किं नु खो, महाराज, अञ्जो सो अहोसि पुरिमे यामे पदीपो, अञ्जो मज्जिमे यामे पदीपो, अञ्जो पच्छिमे यामे पदीपो” ति? “न हि, भन्ते। तं येव निस्साय सब्बरत्तिं पदीपितो” ति। “एवमेव खो, महाराज, धम्मसन्तति सन्दहति—

अज्जो उप्पज्जति, निरुज्जति, अपुब्बं अचरिमं विय सन्दहति । तेन न च सो, न च अज्जो; पुरिमविज्ञाणे पच्छिमविज्ञाणं सङ्ग्रहं गच्छती” ति । (२)

“भिय्यो ओपम्मं करोही” ति ।

“यथा महाराज, खीरं दुय्हमानं कालन्तरेन दधि परिवत्तेय्य, दधितो नवनीतं, नवनीततो घतं परिवत्तेय्य । यो नु खो, महाराज, एवं वदेय्य—‘यं येव दधि, तं येव नवनीतं, यं येव नवनीतं तं येव घतं’ ति । सम्मा नु खो सो, महाराज, वदमानो वदेय्या” ति? “न हि, भन्ते, तं येव निस्साय सम्भूतं” ति । “एवमेव खो, महाराज, धम्मसन्तति सन्दहति— अज्जो उप्पज्जति, अज्जो निरुज्जति; अपुब्बं अचरिमं विय सन्दहति । तेन न च सो, न च अज्जो; पुरिमविज्ञाणे पच्छिमविज्ञाणं सङ्ग्रहं गच्छती” ति । (३)

“कल्लोसि, भन्ते, नागसेना” ति ।